

Allah'ın künh-ü zâtı üzerinde düşünmek

Zonguldak'tan okuyucumuz: “Allah'ın büyüklüğünü nasıl kavrayacağız? Bazıları Allah'ı vücutça ve zatça kâinattan büyük olarak tasavvur ediyor. Büyüklük mânâ itibariyle değil midir?”

1- Allah birdir, tektir ve bütün kemâl sıfatlarda en büyüktür. Bütün kâinâtı birlik içinde yönetir. Bunu, âlemdeki baş döndürücü nizam ve intizâmdan kavrarız. Allah Samed'dir; hiçbir şeye muhtaç değil; her şey O'na muhtaçtır. Allah bütün kâinâtı, melekleri, cinleri, insanları, hayvanları, bitkileri... vs.--hâşâ—kendi ihtiyâcı için değil; sırf böyle irâde ettiği için yaratmıştır. Melekler de, cinler de, insanlar da Allah'ın kullarıdır. Bütün kâinatta ne varsa Allah'a mutlak itaattedirler; Allah'ı tesbih ederler, Allah'ı zikrederler.

2- Allah'ın mâhiyeti, yarattığı şeylerin mâhiyetine aslâ benzemez.1 Yani O'nun mâhiyeti, doğan, büyüyen ve ölen yaratıklar cinsinden değildir. O'nun mâhiyetini bizler kavrayamayız. Sadece hiçbir yaratılmış şeye benzemediğini söylemekle yetiniriz. Çünkü bütün yaratıkları yaratan Allah'tır. Aklınıza ne gelirse Allah yaratmıştır. Allah ise yaratılmamıştır, doğmamıştır, doğurulmamıştır; O kendiliğinden vardır. O hiçbir şeye, hiçbir kimseye benzemez. Büyüklükçe de benzemez. Meselâ, insanlardan marangoz olanlar masa, sandalye yaparlar; terzi olanlar elbise dikerler; demirci olanlar demirden eşya yaparlar; inşaat ustası olanlar ev yaparlar. Ancak bu üretilen şeyler üretici ustalara aslâ benzemezler. Meselâ masa ve sandalye marangoz cinsinden değildir. Elbise terzi cinsinden değildir. Demir eşyalar demirciye benzemezler. Ev ustaya benzemez.

Allah, bütün kâinâtın Sâniî'dir (san'atla yapan), Hâlık'ıdır (Yaratan), Rabb'idir (terbiye eden, büyüten, yaşatan, talim eden), İlâh'ıdır, Râzık'ıdır (rızk veren, doyuran, besleyen), Bâri'idir (güzel yaratan, örneksiz ve ilk defa yapan) ve Sahibidir. Allah hiçbir şekilde ne insana, ne de yarattığı herhangi bir mahlûka benzemez. Allah eşsizdir, benzersizdir, misilsizdir, emsâlsizdir.

Allah'ın varlığı kendi zâtındandır. Varlığı başka bir varlığa dayanmaz. O bizâtihi kâimdir, yani kendi kendisine vardır. O Azîm'dir; büyüktür, azamet Sahibidir, büyük

olarak vardır. Kebîr'dir; büyüklük ve Kibriyâ O'nun şânıdır. O büyüklükte de hiçbir varlığa benzemez. Azîz'dir; izzet, azamet, şân ve şeref Sahibidir.

3- Allah'ın isimlerini, sıfatlarını, kâinat üzerindeki tasarruflarını, hâkimiyetini, nimetlerini, büyüklüğünü tefekkür edebiliriz, düşünebiliriz. Fakat O'nun zatını, vücudunun esrarını ve mahiyetini ne düşünebiliriz, ne kavrayabiliriz! Peygamber Efendimiz (asm); "Cenâb-ı Hakk'ın sınırsız nimetlerini tefekkür ediniz. Fakat Küh-ü Zâtını düşünmeyiniz. Çünkü siz Ulûhiyet'in esrârını keşfedemezsiniz. Allah'ın azametini ve büyüklüğünü hakkıyla takdir ve ihâta edemezsiniz" buyuruyor.² Bu hadîs bize Allah'ın sınırsız nimetlerini tefekkür etmeyi emrediyor, Allah'ın küh-ü Zâtını kavramaya çalışmamızı ise doğru bulmuyor.

Üstad Saîd Nursî Hazretleri Peygamber Efendimizin (asm), "Allah'ın nimetlerini düşününüz" emrine ittibâ eder; Selef âlimlerinin de izlediği yol olan Allah'ın Sübûtî Sıfatlarının, Selbî Sıfatlarının, Fiilî Sıfatlarının ve Müteşâbih Sıfatlarının varlığını ispat eder. Müteşâbih sıfatlarda Allah'a cisim veya şekil vermez, sıfatların şekli, muhtevâsı ve kühü üzerinde durmaz, Allah'ın muradı ne ise aynen kabul ve telâffuz eder.

4- Bize düşen îman etmektir. Allah'ı en büyük olarak biliriz. O'nu bildiğimiz bütün büyüklerden büyük tanırız ve böyle inanırız. Fakat O'nun büyüklüğünün mahiyeti üzerinde durmayız, düşünmeyiz, tartışmayız. Allah'a cisim vermeyiz. Allah ne maddedir, ne ruhtur. Maddenin de, ruhun da yaratıcısıdır. Kendisi madde ve ruh cinsinden değildir.

Allah Teâlâ (cc) kendisine bu sıfatlarla îmân eden ve seven kullarına Cennet'te Cemâlini ve güzelliğini görmeyi nasip edeceğini müjdelemiştir.

Dipnotlar:

1- Mektûbât, s. 242.

2- Suyûtî, Câmiü's-Sağîr, 1/132; Aclûnî, Keşf'ul-Hafâ, 1/311.